

Diakonembedet i Den norske kirke

Illustrasjonsfoto (Diakonos/ Arkiv) som kommet i annen rekke.

Etter det jeg forstår ut fra lederartikkelen i Diakonos for februar 1996, har biskopen i Oslo stift, Andreas Aarflot fornærmet sine soknediakoner noe smertelig.

Ansvarlige sjefer har trolig lov til å dele ut ørefiker når han finner det berettiget. Sjelden vil vi vel erfare at den som får ørefiken finner den på sin plass. Jeg var dessverre ikke til stede på landskonferansen for menighetsdiakoner, men jeg vil tro at tid og sted for avstraffelsen ikke var det beste valgte.

Ifølge mine teorier og mine erfaringer som leder, har jeg funnet at generelle reprimander rammer helst de uskyldige. De skyldige har så gode grunner, tror de, at de rister det hele av seg med et skuldertrekk og går videre.

De uskyldige må også gå videre, men de må i stillhet bære en byrde som ikke tilkommer dem. Jeg tror neppe det var byrder av dette slaget forfatteren av Galater-

brevet hadde i tankene, når han sier: Bær hverandres byrder.

Tilsynsombetets plikter

I et kirkelig tidsperspektiv er det relativt kort tid siden soknediakonen kom inn under det biskopelige tilsynsområde. Vi regnet det som et betydelig framskritt i oppbyggingen av kirkens diakonembete. Det tok nærmere hundre år før Den norske kirke kom så langt. Da jeg som en ung mann entret diakonien, midt i de berømte 30-årene, var det offisielt tillat for en menighet å tilsette en diakon, men det var under ansvar og tilsyn av menighetsråd og sokneprest.

Diakonens plikter og rettigheter er innebygd i det reglement vedkommende får ved tilsettingen. Dersom det står skrevet at diakonen skal assistere ved nattverden, må det si seg selv at han ikke samtidig kan være medhjelper utenfor alterringen. Hva diakonen liker best, er et spørsmål

Ornate. ("liturgiske gevanter")

Den gamle sorte, diakon-uniformen og diakonissedrakten var anvendelig i alle menighetsaktiviteter. Men den yngre generasjon ville ikke bruke den. Spesielt var 68 generasjonen sterkt imot all prakt og uniformering. Alternativet ble den annen ytterlighet som ikke lignet noe. Etter denne revolusjonen kunne vi oppleve å se unge prester som liturger innenfor alterringen iført olabukser og joggesko. Diakonen var ikke stort bedre med en rutete skjorte, åpen i halsen og den selvsagte olabuksen, nettopp dratt ut av tørketrummelen.

Det gikk noen år før også diakonen kunne iføre seg en alba med rep, riktig nok av et noe enklere slag enn prestens. Det var et stort fremskritt, men helt uten prakt.

Jeg ville gjerne se at det kom et påbud om at alle som er enga-

sjert i en gudstjeneste i en vigsløt kirke, skulle ha en påkledning som knytter dem til funksjonen. Når jeg sitter i kirkebenken og ser det kommer inn en person som skal assistere ved nattverden og har kledd seg for å gå tur i marka etterpå, med beksømstøvler etc. får hengt på seg en gammel messeskjorte, krymper jeg meg innvendig i gru og gremmelse, selv om jeg kjenner vedkommende som et hederlig menighetsmedlem. I en høymesse er ikke noe ornat for fint. Det skal mest mulig harmonere med det "Hellige nærvær".

Ordet ornat. betyr embetsdrakt, men ifølge mitt latinske leksikon, betyr det også prydelig, vakkert og smakfullt.

Under et av mine utenland-sopphold ble jeg invitert til å overvære en messe i en gresk-ortodoks kirke. Det var en uforglemmelig opplevelse. Kvelden var mørk og kirken hadde bare levende lys. De som var "aktører" var iført skrud av praktisk slag. Ifølge ornatet gjettet jeg meg til hvem som var biskop, men diakonen som leste flere av de lange tekstene var iført skrud som skilte ham lite fra presbyskapet.

Da jeg var ung og aktiv i Diakonforbundet, mener jeg å huske at det ble oppnevnt noe som ble kalt "Draktkomiteen". Den er trolig avgått ved døden som så mye annet av våre idealistiske prosjekter. De få som i dag arbeider for å heve det diakonale innslag i menighet og i høymesse, trenger all den støtte vi kan gi. Ornatet er

ikke det primære, men det er svært viktig. Det er innebygd i respekten for det hellige.

Diakonembetet

Vår kirke er ikke lenger en embetsmannskirke. Betegnelsen et en arv fra det danske kongeveldet. Om diakonen får sin rettmessige plass i det kirkelige landskap, vil ikke det automatisk nivilere presbyskapets posisjon. Kanskje heller tvert i mot.

Som gode lutheranere har vi hatt problemer med å konkretisere alt vi mistet i bruddet med Pavekirken. I denne sammenheng er det tilstrekkelig å minne om at det var en vesentlig del av kirkens hverdag som ikke ble berørt av reformasjonen. Diakonien, kirkens sosiale aktiviteter, skulle fortsette som før. Rasingen av klostrene var en katastrofe for kirken. Kirken som kirke hadde ikke skylden for at det gikk som det gikk. Årsaken var nok at kirken ble styrt av det eneveldige kongedømme som var bankerott.

Da diakonatet på norsk jord gjenoppstod i slutten av forrige århundre, var det etter mønster av tysk diakoni. Denne hadde et mønster fra Johanniterordnene og Malteserridderordenen. Den mannlige diakoni som har vært knyttet til Det norske Diakonhjem, har fremdeles en formell tilknytning til Malteserordenen som har sitt hovedkvarter i Roma. Malteserkorset har vi rett til å bruke så lenge vi er verdige til å bære det.

Disse linjet fører oss ved Den

katolske kirke tilbake til oldkirken, hvor diakonen hadde sin opprinnelige status og funksjon. At kristenhetens første martyr hadde diakonstatus, forteller mye om diakoniens betydning i kirken.

Justin Martyr, i det andre og tredje århundre, skriver i forordningen om nattverdelementene at: "til de som er fraværende sendes brød og vin med diakonene". Og omtrent på samme tid skriver Hippolyt: "Diakonen skal bære brødet og vinen fram til biskopen og han skal med alle presbyterne legge sin hånd på "offeret".

Om der var flere enn en diakon på det viktige kirkemøtet i Nikaia i år 328, sies det ikke noe om, men det er sikkert at egypteren Athanasius møtte som diakon. Han er dog mest kjent som biskop av Aleksandria.

Fremtidens diakoni får jeg dessverre ikke oppleve mye av, men ennå har jeg gleden av å ha observatørstatus i Kirken. I de seksti årene jeg har vært involvert i sterkere og mildere grad, har det vært små framskritt, skjønt de siste årene har der vist seg gledelige tegn. Selv om vi ennå ikke er akseptert blant geistligheten, finer jeg lys i tunnelen!

Diakoni er blitt universitetsfag. Vi behøver ikke lenger stå under trærne i Studenterlunden og se langt etter akademikerne som toger til tonene av "Gaudeamus igitur". Du verden!

Diakon Knut Ertslund

-Nå må vi gjøre noe

-Vi trenger ikke flere utredninger og komiteer. Nå trenger vi diakonalt engasjement, og det er vi som må gjøre det, sier forstander Gunnar Prestegård ved Menighetssøsterhjemmet til For Fattig og Rik.

-Vi trenger ikke kurs eller undervisning for å se at naboen vår trenger noen å snakke med, at han eller hun trenger hjelp med praktiske ting, noen å be sammen med, noen som kommer og besøker dem. Det kan vi alle gjøre. Vi er Jesu hender og føtter, vi er hans øyne og ører og hans budbærere, og vi trenger mennesker som tar omsorg for hverandre fordi Jesus sier vi skal det, sier Prestegård til Indremisjonsavisen.